

V sredo in saboto
izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 "	70 "
za četert leta . . .	1 "	40 "
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 "	20 "
za četert leta . . .	1 "	70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bođi živ na vekel“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za navađno dvestopno vestro se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; veđe pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vraćajo.

Št. 25.

V Celovcu v saboto 8. aprila 1865.

Tečaj I.

Prećastita gospoda dr. Toman in Černe! Prosimo!

Že leta 1861 sta se vidva slovenska rodoljuba v der-
žavnem svetovavstvu pognala za slovenski narod in slo-
venski jezik. Na Vajno interpelacijo je gosp. minister
Laser 17. marća 1862 naznanil, da je viši sodniji v
Gradcu in Terstu poslal ukaz, naj se pri sodnijskih
obravnavah slovenskemu narodu in slovenskemu jeziku
pravica godi. Imamo že leto 1865, in vse je pri
starem; pri sodnijskih obravnavah v Celovcu se še
zdajno uro s Slovenci ravna kakor s tujci, obravnuje
se ž njimi po tolmaču. Tega gosp. minister Laser
ni zaukazal. Poprašajta čč. gg. poslanca gosp. mini-
stra v deržavnem svetovavstvu, kako in odkod to, da
se podložni uradniki ne ravnaajo po njegovem ukazu?
Ubogi Slovenci na Koroškem nimajo nikogar, da bi jih
zagovarjal in branil njihove postavne pravice. Zatorej
ključejo Vaju na pomoč! Ravno zdaj pri pretresovanju
o budgetu pravosodnega ministerstva ponuja se Vama
prav lepa priložnost. Lepo, lepo prosimo, usmilita se
nas!!

Naloga naših pisateljev v sedajnem času.

(Konec)

Kar sem gori bolj obširno razložil, hočem še en-
krat na kratko povedati. Treba je, da se naši pi-
satelji na vso moč lotijo dela na znanstvenem
polju književnosti, ali da pišejo vedno
primerno duhu našega naroda.

Ako naši pisatelji ne bi na mah v stanu bili kaj
izvirnega pisati, morali bi se naravno malo ozreti na
književnost sorodnih nam plemen, kakor Čehov, Ser-
bov in Hervatov, ali pa tudi na dela drugih evropej-
skih narodov. Po takem vzajemnanju znanosti in nau-
kov, ktere so takó obćno blago, bodemo ob enem za-
padni Evropi eno roko podali ter smo drugo sorodnemu
vzhodu in slovenstvu že takó ponudili. Tukaj mi bodi
dovoljeno, — pa da nikdo mojih besed krivo ne raz-
loži, — opomniti, da mi, posebno kar se znanstvenega
izobraženja tiče, moramo skerbno čuvati zvezo, ktera
nas že zdavno veže z zapadno Evropo. Te zveze ne
smemo prerezati, ker jo je osoda sama s svojo skrivno
roko osnovala in z jeklom vekov okovala. Tega pa se
moramo tim bolj spominjati, ker je književnost zapad-
nih narodov v nekakem pomenu do zdaj tudi naša last-
nina bila; zakaj od ondod smo skoro vso svetlost uma
in vso dušno hrano prejeli.

Ako bodo naši pisatelji marljivo si prizadevali, da
nam zraven lepoznanse književnosti, ktera nam s svoj-
jim dišećim cvetjem krasi življenje, po gori razloženem
načinu tudi znanstveno polje vedno več sadu obroduje
in naukov, kteri so za vsakdanje življenje potrebni, te-
daj se še le zamore reći, da so naši pisatelji svojo na-
logo v sedajnem času razumeli. —

Tem versticam, ktere smo iz spisov slavnega Mir-
ka Bogovića posneli in sicer najbolj zato, da se
vidi, kako se je pri Hervatih mislilo o tej stvari, hoćemo

še nekaj svojih misli dodati, ker so z Bogovićevimi v
zvezi in ker so naše okoliščine hervaškim prejšnjega
časa sila podobne.

Mi potrebujemo pred vsim drugim znanstvenih
izrazov, tehnologije. Ta se dá na te tri glavne
načine dobiti: prvič po prestavljanju iz nemškega,
latinskega, gerškega in romanskih jezikov; drugič po
posnemanju in prisvajanju hervaških, čeških, ruskih
izrazov; tretjič, ali to samo v najveći sili, po kovanju
novih besed.

Na dalje je treba knjig za narodni poduk. Po-
sebno potreba je naravoslovskih, zemljopisnih in pra-
voslovskih v prostem slogu pisanih knjig. Z omišlje-
vanjem takih del se bode ob enem temelj znanstvene-
mu knjižestvu položil. In sicer bi morala vsaka taka
knjiga člankov iz vsake verste gori imenovanih zna-
nosti obsegati. Kmetu (in ne tudi nam drugim eno-
stransko izobraženim?) je vsestranske vednosti
treba.

Zadnjič je treba za srednje naše učilnice t. j. za
gimnazije in realke šolskih knjig. Pred vsim dru-
gim bi tukaj trebalo takih knjig, kakor jih narod po-
trebuje, namreč naravoslovskih in zemljopisnih. Lahko
bi s kraja ena in tista knjiga narodu in šoli (se vé da
najnižim razredom gori opomenjenih šol) služila; saj
je mladosti kakor tudi prostemu narodu treba to naj-
prej razjasniti, kar vsak dan pred očmi ima in kar to-
rej najlože razumi, ako ga kdo k pravemu razumeva-
nju napeljuje.

Zdaj pa naj pot pokažem, kako do tehnologije,
narodnih in šolskih knjig priiti. Za največo silo slu-
žita, kar se tehnologije tiče, Wolfov od Cigaleta
in Vukov (ne serbski, ampak od Slovenca Vuka) v
Gorici izdani rećnik. Za pridoblenje narodnih knjig je
važna „Čitalnica“, ktero izdaja Geršak v Gradcu;
samo da bi metodo in pisavo Geršak bolj po narodno
zasakal, kakor n. p. Slomšek, Vertovec ali dr.
Bleiweis. Kar se pa šolskih in ućenih knjig tiče, bi
morala na vsak način le slovenska „Matica“ vsaj v
začetku pomagati. Ne vemo sicer, kaj matićni odbor-
niki na skrivnem snujejo; „Zukunft“ nam sicer vé o
neki astronomiji povedati, ki jo neki „Matica“ ima
izdati. Mi pa nič prav tega ne verjamemo in čakamo
raji, dokler matićin odbor sam ne spregovori. Derzemo
se samo svetovati, da šol in naroda naj nikaar iz oči
ne pusti, in da naj zraven svojih astronomiških študij
tudi nekoliko na borno slovensko zemljo pogleda. Bog
hotel, da se za narod enkrat tudi kaj praktičnega
stori!

Deržavni zbor.

27. pretećenega meseca se je pričel obravnovati der-
žavni proračun za l. 1865. Poslanec Tašek je poro-
čeval zborniçi, kar je finanćni odbor sklenil. Rekel je,
da se enkrat uravnajo stroški z dohodki, mora se kaj
kaj storiti in po resnem preudarku je tedaj finanćni od-
bor 26 milijonov od stroškov zbrisal. To ni bilo prav,
da je vlada dozday vedno le na posodo jemala. Der

žavni dolg že znaša 2.638,956.836 gld., tedaj od l. 61 do 64 za 233,263.020 gld. več od poprej. Te grozne številke pač pričajo, kako slabo da je, zlasti ker se je malo malo storilo, da bi se materijalno blagostanje povzdignilo. Sitna potreba je, da vlada drugo pot nastopi! Ali dobila jih je vendar tudi, ki so jo zagovarjali. Ti možje pa so uradniki, in v gane se lahko koj, pri čem da smo. Pustimo jih. Zagovarjaveci finančnega sporočila pa so bili gg. Greuter, Herbst, Sadil, Kuranda, Škene in Sindler. Vsi so omenjali žalostni stan naših financ in da se mora zanaprej drugače gospodariti, da država škode ne terpi. Bo li kaj pomagalo? 29. marca pa so se jeli o posameznih stroških posvetovati. Najprej so prišle zunanje zadeve na versto. Tu je spet ministerstvo dosti grenkih slišati moralo. Vsi govorniki so eden spred drugega terdili, da so jo ministri zavozili in da, kdorkoli bi bil za državno kermilo prijel, gotovo bi ne bil državne ladije slabše vodil, kakor jo je sedajno ministerstvo. Če bi bilo poprej o poslance poslušati hotlo, ne bilo bi tako daleč zavozilo. Grof Mensdorff si prizadeva ga opravičiti, pa ni mu šlo srečno izpod rok. Na to vstane Kaisersfeld in ministerstvu spet levite bere. Sedanje ministerstvo je vsega krivo, ker vedno le čaka in čaka, Madjarov pa le ni, da bi se porazumili. Šmerling odgovarja na to, da ne gre vsake stvari presiliti in da je posebno nekterim zadevam čas dober zdravnik; naj se tedaj le še čaka in poterpi. Tudi od prihodnjega zbora si ne upa dosti, kajti Madjari so terdoglavni in nočejo priznati sedajne državne ustave! Tu g. Šmerling očividno preveč tirja. Iz ene strani hoče od njih, naj priznajo februarški patent, iz druge pa, naj se odrekó popolnoma svojim nekdanjim pravicam! Da se dualizem pobija, to je prav, ali da Šmerling še vedno tirja, naj le njegova obvelja, to se nam preveč zdi, in mislimo tudi, da čas tega nikdar ne bo uravnal, bodite ministri še tako premišljeni in odločni. — Pri posvetovanju o bogočastju in nauku je naenkrat nastalo prav živo pomenkovanje. Poslanec Greuter je z navdušeno besedo zagovarjal, naj se Sinjskim frančiškanom v Dalmaciji dovolj denarna pomoč od 4000 gld., rekši, da ni res, kar se je v fin. odboru o frančiškanih govorilo, češ, da jih Avstriji neprijazni duh prešinja in da zavolj tega ne zaslužijo nobene podpore. Če so se res kaj zadolžili bili, vpraša Greuter, zakaj jih niso pred sodbo gnali in po zaslužju obsodili? Ni se to zgodilo, zato se tudi ne smejo dalje natolcevat in na sumu imeti. Za njim je poprijel dr. Toman za besedo ter govoril za vse Jugoslovence, kazáje, kaj so od nekdanjih časov za Avstrijo storili, in da ji zdaj ne morejo neprijazni biti niti Slovenci, niti Dalmatinci, niti Hrvatje in Graničarji. L. 48 in potem še so bili za rešitelje Avstrije slavljani, zdaj pa bi — puntarji bili? O to ni mogoče, to ni res! G. minister naj z veljavnimi dokazi svoje terjente spriča. Toliko ministrov so že srečno preživeli, Bog bo dal, da bodo tudi sedajnega, ker ljudstvo ostane, vlade pa se spreminjajo! — G. Šmerling se je nato vzdignil in je vedel od vseh družih družih reči kaj povedati, le od dokazov je molčal, ter pristavil, da, kar je zoper frančiškane rekel, je rekel na tajno sporočilo g. deželnega namestnika. Od Slovencev pa ima vsegdar le dobro menenje, kajti oni so pošteni in zvesti državljanjani. — Tako je s to rečjo. Najberže bodo prejeli frančiškani zaproseno podporo, ker sta bila one dni tudi že dva frančiškana pri cesarju. Želeti pa je, da bi se zlasti Slovani tako zeló na sumu ne imeli! Sumničenje je pač dober kup! Zakaj pa se ne poskerbi, da bi Slavjani dobili pravičniji volitveni red itd. itd.?

Avstrijsko cesarstvo. Dežele notrajno-avstrijske.

* **Iz Celoveca.** (Kupčija s slovenskimi knjigami). Slovenija piše v listu 90. l. 1849 str. 358: „Že večkrat se je v „Sloveniji“ in v „Novicah“ kaj bralo od slavjanskega knjigoterštva, p. da se slavjanske knjige ne dobé, da so predrage, da se ne dobé po oznanjeni ceni, itd. Knjigokupci so bili povabljeni in naprošeni, se ove reči prav živo poprijeti, in „unitis viribus“ — z zedinjenimi močmi dobro preudariti, kako bi se tej reči najbolj in najlože pomagati moglo. Marsikteri sestavek v „Sloveniji“ in v „Novicah“ je kaj prav važnega sprožil; ali žalibože! vse je le bilo — bob ob steno metati! „Shodni ogovori“ veljajo v Ljubljani 40 kr. (st. d.), tukaj v Celovcu 48 kr. (st. d.); „mali Blaže“ veljá v Ljubljani 10 kr., pri nas pa 15 kr. Za božjo voljo, kaj je to? — To je tudi jeden najhujših zadržekov našega napredovanja. Naroči si nemške, laške, francoske bukve, od kterega kraja hočeš, dobil jih boš po zaznamnovanej ceni. Kako je pa pri slavjanskih knjigah? in pri teh tudi ne povsod, temuč le pri tistih, ki se v Ljubljani tiskajo? Taka je tudi pri praticah, podobah, itd. Žalostno je za Slovence slišati, kako se slovenski bratje na Krajskem karajo in kolnejo zavolj preplete sebičnosti in dobičkoslasti nekih posameznih ljudi!“ — (Dalje.)

+ **Iz Notranjskega.** (Odkod dandanašnja revščina?) (Konec.) Pervo, kar kmetijstvo pospešuje, je, da so si posestniki svesti svojega posestva in da se jim priložnost daje, po potrebah se izbistriti in omikati. In glej, tema dvema pogojema je navadno nabiranje novincev k vojaštvu (rekrutba po zdajni šegi) naravnost nasproti; ono poljedelstvu moči jemlje, posestva nobenemu ne zagotavlja, in tako slednje kmetijsko izobraženje in vsako veselje do njega v korenini zadušuje! Odkar posestvo mladenčca še le takrat vojaščine oprosti, kedar ga je podedoval, jelo je kupcev zmanjkovati, jela je cena padati, — nepremakljivo posestvo ne daje poroštva, kmetovanje oskerbljujejo slabše moči! Kdo bo pa hotel posestva kupovati, ako ga potem, ko jih je nakupil, v belo suknjo vtaknejo; kdo se bo po zdajnih potrebah v kmetovanju izobraževal, ako je brez koristi in ga vojaštva ne obvaruje? Postava za nabiranje novincev nima ne le nobenega ozira na kmetijstvo, temuč k oprostenu celo pogoje tirja, ki so državnemu zakoniku (bürgl. Gesetzbuch) nasprotne n. pr. državni zakonik tirja, naj se mladenču, kteri še ni sam svoj in je pod varstvom, oskerbovanje premoženja omeji, in kedar varstvena sodnija (Vormundschaftsbehörde) za dobro spozna, naj ona preskerbi, naj se mladenec uči in vadi umnega kmetovanja v kmetijski šoli, ali naj se uči kakega rokodelstva, med tem pa naj se njegovo posestvo v najem dá, čemur se varovanec podvreči mora; — pa glej, sirota pride po tej oskerbi ob pravico oprostena zato, ker o času svojega podučevanja ni mogel na svojem posestvu biti, in ga sam obdelovati!

Nič manj čudo ni sledeče: Oča se čuti že preslabega, da bi kmetijstvo sam oskerboval, torej ga izroči edinemu sinu. Sina pa tako sprejeto posestvo vojaštva ne oprosti, čeravno je oča pozneje odmerl in bi bil sin oprostet, če bi bil posestvo podedoval! Kdor to živo premišljuje, mora se prepričati, da postava in on, ki je postavil dal, kaj takega ne more zahtevati, kakor se navadno razklada. Zakaj da oča pred svojo smertjo (edinemu) svojemu sinu to prepusti, kar ima sin po

očetu postavno podedovati, to mislim, spremeni le ime (die Form) do posestva in lastnine, nikakor pa reči same, in take nebitvene reči bi prejemavcu takrat toliko manj v škodo biti smele, kedar poprejšnja izročitev nasledno podedovanje nadomestuje.

Ker izročeno posestvo prejemnika vojaštva ne oprosti, pripravi to kmetovavca v novo zadrego, da ne more najizverstnišega in najpripravnjšega med sinovi za naslednika odločiti, in ko mu moči pohajajo, primoran je, posestvo tistemu izmed svojih sinov izročiti — ali če ima le hčere, tistega si za zeta vzeti, kateri je očitno hrom, ali je bil pri rekrutbi za tacega spoznan, — akoravno ni za kmetovanje sposoben; tako sprejemljejo nevretni in ne sposobni posestva, tako pa tudi zastaja umno kmetovanje in cele družine siromaštvu propadajo.

Če mi kdo zaverne, da so takrat, ko je posestvo vojaštva oprostovalo, večkrat le na videz posestva izročevali in kupovali, moram mu odgovoriti, da se škoda, ki se je morebiti katerikrat tako krivično pripetila, ne da primeriti tisti, katero zdajna postava za nabiranje novincev vzrokuje kmetijstvu; takim sleparijam se da z modro postavo v okom priti: nobeden me pa ne bo prepričal, da si bo zadolženi kmet svojo kmetijo zato na dražbi (executive) prodati dal, da bi nepoznani, ptuji kupovavec vojaštva bil prost.

Da pa pomanjkanje vedno bolj narašča, pripomaga pa še davki, ker ravno zdaj, ko je Notranjec ob vseh zaslužek prišel, tudi vse pridelke izpihó. Že je bilo Njih. Veličanstvu sporočeno, da je zemljiščini davek v naših krajih zlo neprimeren, ako pogledamo na druge premožniše dežele; kolikor neprimerniši se pa davki zvišujejo, toliko občutniši so po tej neprimeri dokladi, razdelitve davka in plačila, kedar kdo posestvo prevzame. Da se ti stroški poskerbó, seže marsikteri po glavnem premoženju, ker s pridelki ne shaja, in to toliko časa ponavlja, da popolnoma obnemore in se mu premoženje na boben dene. Potem pa, primoran s svojo družino šila in kopita pobratí, klati se po svetu s trebuhom za kruhom, proletarijatu zapade, število revežev množi in med tiste zabrede, ki malo delajo razločka med tem, kar je mojega in tvojega!

Iz Ljubljane. (Rihar in njegove pesmi.) 30. sušca. B. — Vsemu svetu je znano, da je rajniki organist v škofijski cerkvi ljubljanski, Gregor Rihar, si tako velike zasluge pridobil za cerkveno petje na Slovenskem in vzlasti na Kranjskem, kakor nihče pred njim, in za njim ga tudi še kmali ne bo de tacega. Čez 600 napevov je naredil — nekaj na latinske himne, nekaj na slovenske pesmi. — Njegove čveteroglasno postavljene himne in antifone smejo se vverstiti med najboljše kompozicije te verste, in že se pojó tudi po družih škofijah. Kar se tiče prelepih napevov na slovenske pesmi, posebno pa Materi Božji na čast, je res škoda, da se le ena beseda o njih zgubi; najlepše spričevalo njih mile lepote in prvotne izverstnosti je narod slovenski, ki jih je sprejel ko svoje narodno blago: ne pojó se samo v cerkvi, slišiš jih tudi v veselih poštenih družčinah, kjer spodrivajo močno stare gerde pesmi; čuješ jih po lepih logih in krasnih dolih naše domovine iz ust slovenskih pevki; čuješ lahkó, kako po visocih planinah in v samotni koči odmeva „Slava Marijina“, da veselja igra serce človekovo.

In te lepe, miloglasne pesmi hoče odpraviti nek učitelj petja v Ljubljani — zakaj? Ne vémo! Že pri življenju rajncega Riharja je ta učitelj navdajal s sovraštvom in merzo do Riharjevih pesem pripravnike, in njim kar očitno rekel: „Diesem Elende in Krain

(Riharjevimi pesmimi!) muss ein Ende gemacht werden!“ In da odpravi ta „Elend in Krain“, dela tudi sam napeve, pa le nočejo med narod — zakaj? To le narod najboljše vé. Pa saj ima dosti velik vpliv na mladino, kakoršnega rajniki Rihar nikoli ni imel. — Uči namreč peti pripravnike za učiteljski stan; dalje uči gimnazijalce, katerim je še celó davek za podučitev naložen, dasiravno so se ga branili na vso moč, in tudi ne marajo sprejemati poduka, pa ne pomaga nič; dalje uči še posebej Alojzijance, katerim je na vsak način nemške pesmi vriniti hotel; dalje tudi bogoslovce, kjer je tudi skušal Riharjeve čveteroglasne napeve na himne in antifone odpraviti, in vpeljati hotel „unisono“ petje psalmov pri slovesnih večernicah in družih molitvah, češ, da je samo njegovo edino cerkveno, ali tudi tukaj mu je spodletelo, kakor smo slišali; tudi pri bogoslovcih se je prederznil zasluge Riharjeve vničevati; rekel je namreč: „Möglich, dass Rihar Verdienste um den Kirchengesang hatte“.

Kakó dolgo hoče še vrivati ta učitelj svoj nemški duh slovenskim mladenčem? Kakó dolgo bo smel odpravljati lepih, narodnih, pa tudi cerkvenih napevov Riharjevih? Kakó dolgo bo smel tako zaničevavno govoriti o našem mojstru?

Dežele trojedine kraljevine.

Hervaska. G. Janko Jurković, bivši dvorski koncipista, izvoljen je za družega šolskega svetovavca v trojedini kraljevini. — Nekteri hočejo vedeti, da bode prihodnjemu zboru baron Metel Ožegović vladni komisar. — Zadnje dni so že tudi močno ugibovali, kdo bo dvorski kancelar, če Mažuranić svojevoljno ali prisiljen odstopi. Ker v Beču še vse pri starem ostane, ostane najberže tudi on, dasiravno nima njegova politika dosti prijatlov. Je že tako!

Ptuje dežele.

Pruska. Deržavni zbor ministerstvu nič noče jenjati. To pa tudi svojo pot naprej gre. Tudi polabske vojvodine naj bodo pruske. Vse bi še prav bilo, da bi se le Bismarku tudi Napoleona batí treba ne bilo! —

Papeževa. Sv. Oče papež je neki pripravljen, spet za romarsko palico prijeti, če bi homatije nastale, ki se jih tudi že zelo bojé. Španska mu ponuja otok Majorko, kjer naj bi se vselil in neodvisno kraljeval. Nekteri pa hočejo vedeti, da gre v Švajco, in da mu Avstrija mesto Dubrovnik, Angleška pa otok Malto ponuja. To pa se za gotovo pripoveduje, da ste Avstrija in Španska neki sklenile, če bo treba, tudi z orožjem papeževe pravice braniti. To so žalostni časi! —

Turška. V slavjanskih pokrajinah je nezadovoljnost velika, zlasti na Bulgarskem, kjer se je tamkaj toliko tisuč mohamedanskih Čerkesov naselilo.

Francoska. Napoleon ni gotovo zdaj kaj posebno vesel, ker mora iz postavodajavnega zbora tako grenke slišati. Pravijo celo, da je zavolj tega pot na Algirsko odložil. Vendar je vse to le bolj govoric, ker še ni stopil na oder in le bolj na tihem dela. Nič prida pa se ne obeta.

Angleška. Iz parlamenta se nič posebnega ne zve. Da so spet o Poljskej par besedi rekli, je vse, kar je. Anglež ne pomaga z lepa, razun če bi mu morebiti za kožo šlo. — Znani Cobden, prijatelj mirú in svobodne kupčije, je te dni umrl. Njih veliko za njim žaluje. —

Razne novice.

* „Novice“ rišejo: V seji 22. dne p. m. je začasni opravilni odbor Matičini po prevdanku vseh okoliščin in na podlagi došlih mu odgovorov dan občnega zbora odločil na 11. maja t. l. Ustanovil je dnevni zborov red, kateri se bo z vabilom in vsemi po pravilih predpisanimi spisi razposlal udom. Da se veliki dan Matičini kolikor moč veličastno obhaja, sklenil je odbor to-le: Da mili Bog blagoslovi delovanje Matičino, naj je ob 8. uri dopoldne slovesna sv. maša v stolni cerkvi, — ob 9. uri potem začetek občnega zbora v dvorani mestne hiše, za katero se bo sl. magistrat naprosil; opoldne skupni obed, popoldne zopet zbor; na večer veselica v čitavnici. Odbor bo zavoljo petja pri sv. maši kakor tudi za pripomoč veseličino zvečer v čitavnici se obernal do odbora čitavničnega, da oskerbi po znanih mu potih, kar je treba, da se spodobno obhaja začetek slovenskemu narodu toliko imenitne Maticice. Zato se pa tudi nadja blagovoljne pripomoči od vseh strani.

* Zadnje mehikansko kardelo avstrijskih prostovoljcev je 28. marca Ljubljano zapustilo, 29. pa iz Tersta proti Mehiku odrinilo. Bili so Ljubljancanom ljubi gosti, ki so jih tudi z muziko na kolodvor spremili in se prav prijazno od njih poslovili. Naj srečno potujejo in se vseskozi moško obnašajo! Govori se, da se imajo tudi zanaprej v Ljubljani prostovoljci za Mehiko zbirati. Mislijo jih pa vsako leto tisuč nabrati in tje poslati. — 25. marca je na ladiji „Neptun“ g. Tuvora popotnike v Jeruzalem odpeljal. — Veliko oskerbništvo sv. dežele je tudi tje napravilo božjo pot. Tej so se pridružili tudi trije štajerski duhovni, gg. Anton Hajšek, Anton Stajniko in Matija Koren. — Čehi in Poljaci, ki v Berlinu bivajo, mislijo tam slovansko „besedo“ napraviti. — Cartoriski je one dni francoske škofe prosil, naj oznanjajo milodare za uboge Poljake, kar so tudi obljubili. — Zadnji teden pretečenega meseca je bil po več krajih hud mraz s snegom in silnim vetrom. Tako ostre in dolge zime že davno ne pomnijo. Ne samo ljudje, tudi divja zver je veliko terpela. Pripoveduje se, da je tedaj v zgornjih krajih več ljudi zmerznilo, n. pr. v Gradcu, Lincu, na Češkem, Moravskem in Ogerskem. Pa tudi v ptujih, bolj južnih deželah je razsajal nenavadno hud mraz. Pomózi Bog! — V Goriškem središčnem bogoslovskem semenišču so napravili mladi duhovni med seboj kmetijsko družbo. Vsak ud plača 20 kr. vpisnine in potem 10 kr. na mesec. V kmetijstvu jih podučuje slavnoznani vodja zavoda gluhomutcev in odbornik tukajšnje km. družbe. Kmetijske časopise jim bode pošiljala goriška kmet. družba. Slava vam, nada domovine! Le možato naprej!

Drobtine.

Gospodarstvene. (Rudeča, bela ali burgundska pesa — Runkelrübe.) (Dalje in konec.) Koliko se rudeče pese pri umnem obdelovanju pridelati more, videlo se je na Saksonskem, kjer so je prva leta na enem oralu samo 600 centov dobivali, zdaj pa jih že dobivajo 1160. Tudi na Avstrijskem so se jeli bolj pečati z r. peso. Posestnik, g. Fih tner, je je pridelal na svojem zemljišču v Aegersdorfu blizu Dunaja na 1 oralu 1000 centov. Da bi pa tudi druge kmetovavce spodbudil, da bi več r. pese sadili in jo tudi bolje gleštali, razpisal je za okrožje medlinške

kmet. podružnice darilo, spominsko svetinj 100 gld. a. v., ki ga prejme tisti, ki bo največ čez 1000 centov r. pese pridelal. Ta mož ni tedaj samo za svojo, ampak je tudi za drugih srečo vnet, vnet je za blagostanje ljudstveno. Taka darila in medsebojne poskušnje veliko veliko pomagajo, da napreduje kmetijstvo in živinoreja: kolikor več kdo sadi r. pese, toliko več dobi klaje za zimo, toliko več zamore tudi živine rediti in ji tudi boljše klasti. Čim boljše pa gospodar svoji živini klade, tim lepša mu bode in tim več mu priduje. Delala pa mu bode veliko veselje, in kar je še boljše, velik dobiček. Kdor sadi r. peso, zamore tudi trikrat več živine rediti, kakor je navadno redi. Toliko zdaja r. pesa! Najbolji pomoček, da dobro obrodi, pa je, da se globoko orje, dobro gnoji in marljivo obdeluje. To je vse!

Ali ni na Slovenskem nobenega posestnika ali društva, ki bi tudi darilo v ta namen razpisal in svetu pokazal, da so tudi Slovenci za napredek v kmetijstvu vneti, in da spravlajo vse v prid, kar se jim dobrega naznanja?

(Saje iz peči) so sadnemu drevju najbolji gnoj. Zamore pa se z njimi gnojiti spomladi, jeseni in še celo po letu. Imajo redivno pa tudi zdravivno moč ter odganjajo škodljive mercese, zlasti ogerce, če se jim luknje okrog dreves s sajami potresejo. Še celo stara drevesa si videzno opomorejo, ako se zemlja zrahlja in s sajami potrese. —

Duhovske zadeve.

Kerška škofija: Č. g. Mraz Tomaž je stopil v nemški red in dobil faro Vinice na Dolenskem v Ljublj. škofiji; — č. g. Torkar Matija je prestopil iz Ljubljanske v Kerško škofijo in pride za mestnega kaplana v Pliberk. Č. g. O. Manet M. Prugg je postavljen za prijorja in fajmoštra v Lukavi, č. g. Maksimilijan Schlechter gre za provizorja v Wirmlje. — Umerla sta čč. gg. O. Norbert Mayer, prijor in fajm. Lukavi, in Jan. Bojta deficitent. R. I. P.!

Žitna cena.

	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Mariboru	3	50	2	60			1	80	2	60
Celji	3	55	2	72	2	20	1	42	2	60
Ptujem	3	50	2	60			1	50	2	36
Ljubljani	3	89	2	50	2	33	1	86	3	88
Kranju	4	—	2	90			1	90	3	30
Novemestu	4	—	2	60			1	50	2	70
Gorici	4	8							2	96
Celovcu	4	59	3	66	3	4	1	71	3	28
Terbižu	5	30	4	50	4	—	2	60	4	20
Varaždinu	3	30	2	15			1	30	2	15
Reki	5	—			2	60	2	20	3	10
Terstu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dunajska bors 7. aprila 1865.

5% metalike	71.30
5% nacional	76.50
1860 derž. posoj.	93.70
Bankine akcije	793.
Kreditne	183.30
London "	110.30
Novi zlati	5.22
Srebro	107.75